

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

המקור לפרישת כהן מביתו

(ב' א') (אמרינו) מנא הני מיילי (דבעי פרישה ליום הכיפורים ולפרה)?

אמר רב מניומי בר חלקיה אמר רבי מחסיא בר אידי אמר רבי יוחנן: אמר קרא¹ "כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַיּוֹם הַזֶּה צָוָה ה' לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם."² לַעֲשׂוֹת, אלו מעשי פרה. לְכַפֵּר, אלו מעשי יום הכפורים.

בשלמא כוליה קרא בפרה לא מתוקם, "לְכַפֵּר" כתיב, ופרה לאו בת כפרה היא. אלא אימא כוליה קרא ביום הכפורים כתיב!

אמרי: יליף 'צוה' 'צוה'. כתיב הכא "צוה ה' לַעֲשׂוֹת", וכתוב התם³ "זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר", מה להלן פרה, אף כאן פרה. ומה כאן פרישה, אף להלן פרישה.

(ג' ב') כי אתא רב דימי אמר: רבי יוחנן מתני חדא (פרישת שבעה ליום הכיפורים בלבד).

ורבי יהושע בן לוי מתני תרתי (פרישה ליום הכיפורים ולשריפת פרה): "לַעֲשׂוֹת", אלו מעשי פרה. "לְכַפֵּר", אלו מעשי יום הכיפורים.

רבי יוחנן מתני חדא?! והא אנן תנן: שבעת ימים קודם יום הכיפורים ושבעת ימים קודם שריפת הפרה!
(ומתריץ) מעלה בעלמא.

אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן: מהיכא קא ילפת לה, ממילואים, אי מה מילואים כל הכתוב בהן מעכב בהן, אף הכא נמי כל הכתוב בהן מעכב בהן! וכי תימא הכי נמי, והתנן: ומתקינין לו כהן אחר, ולא קתני מפרישין! וכי תימא: מאי מתקינין, מפרישין, ליתני או אידי ואידי מתקינין, או אידי ואידי מפרישין!

אמר ליה: אלא מר מהיכא יליף לה?

אמר: מסיני, דכתיב "וַיִּשְׁכַּן כְּבוֹד ה' עַל הַר סִינַי וַיְכַסְּהוּ הָעֲנָן שֶׁשֶׁת יָמִים וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי". מכדי כתיב "וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי", מאי "שֶׁשֶׁת יָמִים"? זה בנה אב, שכל הנכנס במחנה שכינה טעון פרישת ששה.

(ומקשה) והא אנן שבעה תנן!

(ומתריץ) מתניתין רבי יהודה בן בתירא היא, דחייש לטומאת ביתו.⁴

¹ ויקרא, פר' צו, ח,לד.

² כאשר עשה במילואים, שצוה אותם לפרוש מביתם שבעה ימים, שנאמר (ויקרא ח,לה) "וּפְתַח אֹהֶל מוֹעֵד תִּשְׁבוּ יוֹמָם וְלַיְלָה שְׁבַעַת יָמִים וְגו'", ובשמיני עבדו, שנאמר (ויקרא ט,א) "וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא וְגו'", וכתוב (ט,ז) "קָרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וְגו'", צוה לעשות לדורות, לפרוש שבעה לפני עבודת יום אחד.

³ במדבר, פר' חוקת, יט,ב.

⁴ שמא אם יזקק לאשתו ותראה דם בשעת ביאה, ונמצא טמא שבעת ימים כמשפט בועל נדה, ולא יכול לעבוד ביום הכפורים. רש"י.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שיטות הראשונים

הפרשת כהן מדאורייתא או מדרבנן: רוב הראשונים נקטו דרשת רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי, דיליף מימי מילואים בגזירה שווה. והבינו שחובת הפרישה, מדאורייתא. וכתב הרמב"ם "שבעת ימים קדם ליום הכפורים מפרישין כהן גדול מביתו ללשכתו שבמקדש; ודבר זה קבלה ממשה רבנו. ומפרישין אותו מאשתו כל שבעת ימים אלו, שמא תמצא נדה, ונמצא טמא שבעת ימים ואינו יכול לעבד." משמע שההפרשה מביתו מדאורייתא, ומאשתו מדרבנן. ודעת תוספות, דלאו לגמרי דרשה גמורה היא הא דגמרי ממלואים, אלא אסמכתא בעלמא.⁵

מקור פרישת כהן השורף פרה: כתב הרמב"ם "שבעת ימים קדם שרפת הפרה מפרישין כהן השורף אותה מביתו, כשם שמפרישין כהן גדול לעבודת צום הכפורים, ודבר זה קבלה ממשה רבנו." משמע דהוי דאורייתא, ולא אסמכתא בעלמא. וכרבי יהושע בן לוי.⁶

האם פרישה מעכבת והאם גם הכהן האחר צריך פרישה: כתב הריטב"א, דהא דמתקינין לו כהן אחר תחתיו, כלומר מזמינין, ולא בעי הפרשה. דאפילו למ"ד פרישה דאורייתא ויליף לה ממלואים, מצוה בעלמא היא, ולא מעכבא בעבודת יום הכפורים. ומסתין דנעביד מצוה זו לכהן גדול לחוד.⁷ וכן דעת המאירי. וכתב שיש חולקים בזה.⁸

⁵ דעיקר קרא ד'כאשר עשה ביום הזה' יש לפרש, דביום ראשון של ז' ימי המלואים אמר להם: כאשר עשה ביום הזה, צוה ה' לעשות כל ז' ימי המלואים. וכן פירש רש"י פשוטו בפירוש חומש. מקורות: רמב"ם (הל' עבודת יום הכיפורים א,ג). ר"ש (פרה ג,א, ד"ה מפרישין). ריטב"א (ד' א', ד"ה גירסת הספרים). תוספות (ד' א', ד"ה נכנסו).

⁶ מקורות: רמב"ם (הל' פרה אדומה, ב,ב).

⁷ וכן פסק ליקוטי הלכות. וכתב, לפלא שלא נזכר זה ברמב"ם. ואולי סמך בעצמו ג"כ על מה שכתב ומתקינין לו, כמו שדייק רב פפא (ה' א').

⁸ מפני שהם פוסקין כמאן דיליף לה ממילואים, וכמו שבמילואים הפרשה היתה מעכבת, כך בזו. אלא שנראה כדעת ראשון. מאירי. מקורות: ריטב"א ומאירי (ב' א', ד"ה ומתקינין).